

Η Αφροδίτη Βακάλη μας μιλάει για το βιβλίο της «Και γύρω τους η θάλασσα»

Written by admin Published in [Rotator](#), [ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΝ](#)

Στην κριτική του βιβλίου «Και γύρω τους η θάλασσα» από την συγγραφέα Τέσου Μπαίλα, αναφέρεται πως η ιστορία εκτυλίσσεται στις αρχές της δεκαετίας του '50 σε ένα νησί των Κυκλάδων. Γνωρίζοντας ότι η κυρία Αφροδίτη Βακάλη ζει στη Μύκονο παίρνουμε ως δεδομένο ότι το συγκεκριμένο νησί είναι ο τόπος που διαδραματίζονται τα γεγονότα και μέσα από τη μυθιστορηματική πλοκή μαθαίνουμε πώς ήταν η ζωή μισό και πλέον αιώνα πριν, σε ένα μέρος που τα τελευταία χρόνια έχει χαρακτηριστεί ως τόπος διασκέδασης και ξεφαντώματος ανθρώπων κάθε ηλικίας και κοινωνικού επιπέδου, αλλά και τουριστών από κάθε γωνιά του πλανήτη.

Ας προσπαθήσουμε όμως να μάθουμε πώς βλέπει τη ζωή εκεί ένας άνθρωπος που έχει ζήσει το διαφορετικό πρόσωπο του νησιού, την καθημερινότητα απλών ανθρώπων της διπλανής πόρτας, αλλά και τα προβλήματα που αντιμετώπιζε στο παρελθόν, όταν οι οικογένειες είχαν αρχές, οι άνθρωποι ταμπού και παραδόσεις. Και το σημαντικότερο, ποιες διαφορές υπάρχουν με την υπόλοιπη ελληνική κοινωνία, με τα ήθη και έθιμα της εποχής που περιγράφει σε άλλες περιοχές της Ελλάδας.

Γιατί, μια ιστορία που αναφέρεται σε πτυχές του έρωτα, σε κρυφά και ανομολόγητα πάθη, είναι φυσικό να βρίσκει σε πολλές περιοχές

αποδέκτες. Όμως εδώ υπάρχει μια μεγάλη διαφορά, η θάλασσα που είναι ολόγυρά τους, πόσο πολύ επηρεάζει τον ψυχισμό ενός ανθρώπου, μιας ολόκληρης κοινωνίας, μπορεί να δώσει λύσεις και να απελευθερώσει τις ερωτευμένες καρδιές;

Από τον τίτλο και μόνο «Και γύρω τους η θάλασσα» ο αναγνώστης καταλαβαίνει αμέσως πόσο πολύ σας έχει επηρεάσει το θαλασσινό στοιχείο, πόσο σημαντικό ρόλο παίζει στις ζωές όλων των ανθρώπων που έχουν την τύχη να ζουν κοντά στη θάλασσα. Ποια είναι η δική σας εμπειρία από την καθημερινή επαφή με ανθρώπους που γεννήθηκαν και μεγάλωσαν εκεί, των παιδιών που ζουν κοντά στο υγρό στοιχείο, πιστεύετε ότι υπάρχει διαφορά με τους στεριανούς; Νομίζω ότι είναι φυσικό οι άνθρωποι που κατοικούν στα νησιά μας να διαφέρουν κατά κάποιο τρόπο από τους αμιγώς στεριανούς, τους ανθρώπους του κάμπου ή των ορεινών περιοχών.

Η θάλασσα παίζει τεράστιο ρόλο τόσο στην καθημερινότητά τους όσο και στη διαμόρφωση του χαρακτήρα τους. Το γαλάζιο εκείνο εύρος που απλώνεται παρήγορο και συνάμα ατέλειωτο μπροστά τους, ελευθερώνει τη σκέψη, ταξιδεύει το νου και τους προσφέρει την αίσθηση ότι είναι αναπόσπαστο κομμάτι ενός σύμπαντος ευμετάβλητου, μεγαλειώδους και συνεχώς ανανεώσιμου. Οι διαφορές που φαίνονται έντονα στην αρχιτεκτονική τους, στο γρήγορο ρυθμό της μουσικής τους, στα ανάλαφρα βήματα που έχουν οι χοροί τους, καθώς και ο εξωστρεφής, εύθυμος και συχνά ευμετάβλητος χαρακτήρας τους, απορρέουν από την ιδιαιτερότητα του τόπου τους και τη συνεχή επαφή τους με τη θάλασσα. Ειδικά στα νησιά, οι άνθρωποι ήταν και είναι ψαράδες, ναυτικοί και φυσικά στις μέρες μας, ασχολούνται κυρίως με τον τουρισμό. Παντού, λοιπόν, και πίσω απ' όλα η θάλασσα. Επομένως, αναπόφευκτα επηρεάζει και διαμορφώνει την ψυχολογία, την κουλτούρα και τη σκέψη τους.

Είναι το πρώτο σας μυθιστόρημα, έχετε ασχοληθεί γενικά με το γραπτό λόγο, καθώς είστε και καθηγήτρια στη μέση εκπαίδευση ή έτσι απλά προέκυψε;

Το γράψιμο ήταν ένα μεράκι που με κατάρτωγε από πολύ μικρή ηλικία, από την εφηβεία μου σχεδόν. Μέχρι πρόσφατα όμως, εκτός από ορισμένες προσωπικές σκέψεις και σημειώσεις που κρατούσα σε ένα είδος ημερολογίου και κάποιες μικρές ιστορίες δύο-τριών σελίδων, δεν είχα τολμήσει ν' ασχοληθώ με τη συγγραφή. Μετά το διορισμό μου όμως στη Μύκονο και τη μόνιμη εγκατάστασή μου στο νησί, επηρεασμένη από το υπέροχο κυκλαδίτικο τοπίο και φυσικά, την ξελογιάστρα θάλασσα, βρήκα τον εαυτό μου και τόλμησα να γράψω το πρώτο μου μυθιστόρημα. Παράλληλα, είχα έτοιμο τον καμβά πάνω στον οποίο ύφανα την ιστορία μου. Ζώντας καταμεσής του Αιγαίου, ήταν λογικό να στραφώ σ' αυτήν την απίστευτη ομορφιά που γέμιζε τα μάτια μου. Εντυπωσιασμένη από τη ζωή στο νησί, τα έθιμα, και τις εικόνες που με πλημμύριζαν, γεννήθηκε αυτή η ιστορία στο μυαλό μου. Ήταν σα να μου την ψιθύριζε το ίδιο το νησί.

Τελικά, κουβαλάμε μέσα μας την καταγωγή μας, μας επηρεάζει στο πώς θα αποφασίσουμε να συνεχίσουμε τη ζωή μας ή είστε της άποψης «όπου γης και πατρίς»;

Είναι πιστεύω κοινώς αποδεκτό, ότι οι καταβολές μας, η ανατροφή

και οι αξίες με τις οποίες έχουμε γαλουχηθεί αποτελούν αναπόσπαστο κομμάτι της προσωπικότητάς μας και συχνά καθορίζουν τις πράξεις και τη στάση μας στη ζωή. Παράλληλα όμως, ο χαρακτήρας και τα ατομικά μας στοιχεία, αυτά τα οποία συχνά μας διαφοροποιούν από το περιβάλλον μας, άλλον περισσότερο κι άλλον λιγότερο, παίζουν έναν εξίσου σημαντικό ρόλο στις αποφάσεις μας και στη θέση που παίρνουμε απέναντι στα γεγονότα με τα οποία ερχόμαστε αντιμέτωποι. Όπου και να πάμε, σε όποια άκρη της γης κι αν καταφύγουμε, δε θα μπορέσουμε ποτέ να «ξεφύγουμε» από τον εαυτό μας. Θεωρώ, λοιπόν, πολύ σημαντικό να ψάξουμε βαθιά μέσα μας και να προσπαθήσουμε να μάθουμε ποιοι είμαστε και τι θέλουμε από τη ζωή, από τους άλλους και κυρίως, από εμάς, τους ίδιους. Θεωρώ ότι «πατρίδα» μας είναι ο εαυτός μας και αποσκευές μας όλα όσα έχουν ενσταλαχτεί μέσα μας και μας έχουν διαμορφώσει. Συνεπώς, μόνο έχοντας πλήρη επίγνωση όλων αυτών, μπορούμε να συνεχίζουμε την πορεία μας ενδυναμωμένοι και ικανοί να αντιμετωπίζουμε με αξιοπρέπεια και ωριμότητα τις όποιες συνέπειες προκύπτουν από τις επιλογές και τις πράξεις μας.

Οι ήρωες ενός μυθιστορήματος είναι συνήθως άνθρωποι που έχουμε συναντήσει στην καθημερινότητά μας, και λίγο ως πολύ έχουν μέσα τους και δικά μας, προσωπικά βιώματα. Μιλήστε μας λίγο για την επιρροή που έπαιξε στη δική σας μυθιστορηματική πλοκή η οικογένεια και ο περίγυρός σας.

Το συγκεκριμένο μυθιστόρημα είναι καθαρά και μόνο μυθοπλασία. Τόσο οι ήρωες όσο και η πλοκή της ιστορίας είναι γεννήματα της φαντασίας μου. Καθώς έπλαθα τους χαρακτήρες, απέφυγα να τους δώσω στοιχεία ανθρώπων που γνωρίζω ή να ενσωματώσω στην ιστορία αληθινά περιστατικά, προσωπικά δικά μου ή άλλων από το περιβάλλον μου. Όντας η πρώτη μου συγγραφική προσπάθεια, θεώρησα ότι κάτι τέτοιο πιθανόν να με δέσμευε, κι εγώ ήθελα να τους αφήσω να κινηθούν και να πράξουν ελεύθεροι. Αναπόφευκτα, κάποιες στιγμές τα «πιστεύω» και οι σκέψεις μου εννοείται ότι πέρασαν στο έργο. Είμαι ο δημιουργός και είναι φυσικό, κάπου να κρύβεται και η δική μου φωνή. Δεν νομίζω, άλλωστε, ότι μπορεί να υπάρξει απόλυτος διαχωρισμός καθώς πρόσωπα και γεγονότα περιγράφονται από τη δική μου οπτική γωνία, όσο ουδέτερη κι αν έχω προσπαθήσει να κρατηθώ.

Πόσο βλέπετε να έχει αλλάξει συνήθειες και νοοτροπία ο Έλληνας της δεκαετίας του '50 που περιγράφεται με τον σημερινό οικογενειάρχη; Τα προβλήματα που σήμερα αντιμετωπίζουμε και που έχουν να κάνουν κυρίως με την οικονομική αστάθεια και την ανεργία παίζουν ρόλο στο προφίλ μιας τυπικής οικογένειας σε σχέση με τα προβλήματα περί ηθικής που είχαν κάποτε σε πολύ ανεπτυγμένο βαθμό οι άνθρωποι;

Πέρα από ελάχιστες και συγκεκριμένες διαχρονικές αξίες που μένουν αναλλοίωτες στο χρόνο, οι συνήθειες, η νοοτροπία, ακόμη και η ηθική μιας κοινωνίας μεταβάλλονται, ή εξελίσσονται αν θέλετε, ανάλογα με τη δομή, τους κανόνες και τις αντιλήψεις που διέπουν την εκάστοτε κοινωνία ανά τις δεκαετίες ή ακόμη και τους αιώνες. Αναμφίβολα, ο Έλληνας του '50 διαφέρει πολύ από τον Έλληνα του

2014 σε όλη την επικράτεια. Οι αλλαγές όμως αυτές, δεν πιστεύω ότι σηματοδοτούν έλλειψη ηθικής, απλά έχουν διαμορφώσει μια διαφορετική ηθική στα πλαίσια της οποίας οι άνθρωποι έχουν προσαρμόσει τη ζωή τους. Παράλληλα, η οικονομική αστάθεια της χώρας σήμερα και το υψηλό ποσοστό ανεργίας, φαινόμενα που επικρατούσαν κατά τη δεκαετία του '50 επίσης, αναπόφευκτα οδηγούν και πάλι στην αμφισβήτηση των θεσμών, επηρεάζουν την ελληνική οικογένεια και πιθανόν, σιγά-σιγά διαμορφώνουν ένα καινούργιο «σκέπτεσθαι», το οποίο εκκολάπτεται σήμερα και θα το δούμε σε πλήρη μορφή τα επόμενα χρόνια. Η μεταμόρφωση όμως αυτή ξεκινά από διαφορετική βάση, καθώς ο άνθρωπος του 2014 έχει άλλη ηθική, άλλη παιδεία και άλλο υπόβαθρο από κείνα που είχε μισό αιώνα πριν.

Η σημερινή εικόνα του νησιού, και συγκεκριμένα της Μυκόνου, είναι στα μάτια όλων ως ο προορισμός ανθρώπων χωρίς ηθικές αναστολές, χωρίς φραγμούς, απελευθερωμένους από κόμπλεξ. Δώστε μας την εικόνα του νησιού μέσα από τα δικά σας μάτια, μέσα από τα μάτια των ανθρώπων που ζουν μόνιμα εκεί.

Μου είναι πραγματικά πολύ δύσκολο να χωρέσω μέσα σε λίγες γραμμές όλα όσα θα ήθελα να μοιραστώ μαζί σας, περιγράφοντας τη Μύκονο μέσα από τα δικά μου μάτια.

Παρόλα αυτά θα προσπαθήσω και θα ξεκινήσω λέγοντας ότι θεωρώ το νησί αυτό απaráμιλλης φυσικής ομορφιάς. Και αμφιβάλλω αν μπορεί κανείς μέσα στην κάψα του καλοκαιριού και την οχλαγωγία που προκαλεί το ετερόκλητο πλήθος των τουριστών που την επισκέπτονται, να το διακρίνει αυτό. Οι υπόλοιπες εποχές είναι νομίζω ιδανικότερες για να τη γνωρίσει κάποιος πραγματικά. Αυτό δε, που εμένα με εντυπωσίασε απ' την αρχή, ήταν το φως και τα χρώματα. Ειδικά το χειμώνα, τα χρώματα της θάλασσας και τ' ουρανού είναι υπεράνω περιγραφής και θα τα ζήλευε το πινέλο κάθε ζωγράφου. Όμως, δεν είναι μόνο η φυσική ομορφιά που με έκανε ν' αγαπήσω τούτο τον τόπο αλλά και οι άνθρωποί του. Φιλόξενοι, ζεστοί και φιλικοί, ανοίξανε τα σπίτια τους και με έβαλαν μέσα. Με καλέσανε στα γλέντια, στα πανηγύρια και στα χοιροσφάγια τους. Γνώρισα τα έθιμά τους, που διατηρούνται αναλλοίωτα μέχρι σήμερα και που εγώ, σαν παιδί της πόλης που ήμουν, τα αγνοούσα. Μαγεύτηκα από την ομορφιά του τοπίου, αγάπησα τους ανθρώπους και κυρίως τα παιδιά τους που χρόνια τώρα τα διδάσκω, κι έχω τη χαρά να τα βλέπω να μεγαλώνουν να ωριμάζουν και να εξελίσσονται. Ενσωματώθηκα στον τρόπο ζωής του νησιού, στη χαλαρή καθημερινότητά του, την τόσο διαφορετική από εκείνη της Αθήνας, αλλά και του ίδιου του νησιού κατά την καλοκαιρινή περίοδο. Τόσο η Μύκονος όσο και οι άνθρωποί της δεν είναι αυτό που βλέπουμε στα μέσα μαζικής ενημέρωσης. Αυτοί είναι οι τουρίστες και κακώς, πιστεύω, συγχέονται στο μυαλό μας. Και για να μη μακρηγορώ, όπου κοιτάξω γύρω μου βλέπω τη θάλασσα, όποιον

συναντήσω με καλημερίζει, όπου πάω νιώθω ευπρόσδεκτη. Το νησί αυτό το νιώθω πια τόπο δικό μου, νιώθω πως είμαι σπίτι μου και είμαι ευτυχισμένη γι' αυτό.

Σας ευχαριστώ πολύ και εύχομαι καλοτάξιδο το νέο σας βιβλίο, να ταξιδέψει σε πολλές θάλασσες και να σας δίνει έμπνευση και κουράγιο για πολλά ακόμα ταξίδια!
Ιουλία Ιωάννου